

* Sorularda kullanılan metinlerin imla ve noktalamasında aslına sadık kalınmıştır. Bu hazırlık çalışmasında verilen metinler aslına sadık kalınarak kısaltılmıştır.

1. Aşağıda verilen Necmettin Halil Onan'ın *Bir Yolcuya* adlı şiirini okuyunuz.

BİR YOLCUYA

Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın

Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.

Eğil de kulak ver, bu sessiz yığın

Bir vatan kalbinin attığı yerdir.

Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda

Gördüğün bu tümsek Anadolu'nda,

İstiklal uğrunda, namus yolunda

Can veren Mehmed'in yattığı yerdir.

Bu tümsek, koparken büyük zelzele,

Son vatan parçası geçerken ele,

Mehmed'in düşmanı boğduğu sele

Mübarek kanını kattığı yerdir.

Düşün ki, haşrolan kan, kemik, etin

Yaptığı bu tümsek, amansız, çetin

Bir harbin sonunda bütün milletin

Hürriyet zevkini tattığı yerdir.

Necmettin Halil Onan

a) Okuduğunuz şiirde geçen "batmak, ıssız, katmak ve tatmak" kelimelerinin sözlük anlamlarından bazıları verilmiştir. Dizelerin bağlamından hareketle bu kelimelerin şiirde hangi anlamda kullanıldığını belirleyip aşağıdaki tabloda sözlük anlamlarının karşısında yer alan kutucuklara "X" ile işaretleyiniz.

Kelime	Sözlük Anlamı	Şiirde Geçtiği Dize
Batumak	1. Bir sıvının üstüneyken içine gömülmek.	Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
	2. İflas etmek.	
	3. Hoşa gitmeyen bir duruma uğramak.	
	4. Yıkılmak, egemenliği sona ermek.	
Issız	1. Kimse bulunmayan veya az kimse bulunan; yaban, kûhi, تنها.	Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda
	2. Yalnız, kimsesi olmayan.	
Katumak	1. Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek; vermek, zammek.	Mübarek kanını kattığı yerdir.
	2. Bir araya getirmek.	
	3. Birlikte göndermek.	
Tatumak	1. Dil yardımıyla bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak.	Hürriyet zevkini tattığı yerdir.
	2. Bir şeyden az miktarda yemek veya içmek.	
	3. Bir şeyi duymak, hissetmek.	

b) *Bir Yolcuya* adlı şiire hâkim olan duyguyu yazınız.

c) *Bir Yolcuya* adlı şiirin aşağıda verilen dizesinde bulunan edebî sanatın adını ve edebî sanatın dizeye kattığı anlamı yazınız.

Dize	Edebî Sanatın Adı	Edebî Sanatın Dizeye Kattığı Anlam
"Can veren Mehmed'in yattığı yerdir."		

2. Aşağıda güzel sanat dallarından bazıları numaralanarak verilmiştir. Bu sanat dallarının başındaki numaraları kullanarak ilgili soruları yanıtlayınız.

1. Edebiyat	2. Tiyatro	3. Mimari	4. Resim
5. Müzik	6. Sinema	7. Ebru	8. Hat

a) Hangisi/hangileri ritmik/dramatik sanatlar içinde yer alır?

b) Hangisi/hangileri fonetik/işitsel sanatlar içinde yer alır?

c) Edebiyatın güzel sanat dallarından mimari ile ilişkisini kısa bir örnekle açıklayınız.

3. Aşağıdaki tabloda boş bırakılan yerleri doldurunuz.

Sanat	Güzel Sanatların Hangi Sınıfına Ait Olduğu	Kullanılan Malzeme veya Sunuluş Biçimi
Edebiyat		Dil
Heykel		Mermer, kil, bronz
Tiyatro	Ritmik	
	Fonetik	Enstrüman, ses
Resim		Boya

DİL ÜSTÜNE

Düşünce ve sanat adamları sözleri ve yazılarıyla dile değer kazandırır. Bu işi, dile yenilikler getirmekten çok onu bükmek, olanaklarını çoğaltmak, gücünü artırmak yoluyla yaparlar. Yeni sözcükler getirmezler. Onları zenginleştirirler, anlamlarını ve kullanımlarını, sağlamlaştırır, derinleştirirler onlara alışılmamış bir çeşni verirler ama bunu da dört bir yanı düşünerek ustalıklarla yaparlar. Zamanımızın yazarlarına bakınca herkesin harcı olmadığı anlaşılıyor bu işin. Herkes gibi konuşmayı küçümseyerek cüretli işlere giriyorlar. Ama hünersizlik ve zevksizlik yüzünden yaya kalıyorlar. Ortaya bir sürü zoraki tuhafıklar; soğuk, anlamsız yapımcıklar çıkarıyorlar, bunlar anlatılmak istenen şeyi yükseltecek yerde alçaltıyor. Yenilik oldu mu bayılıyorlar. İşe yarayıp yaramadığı umurlarında değil. Yeni bir sözcük kullanmak isteğiyle eskisini atıyorlar, çoğu kez de attıkları sözcük yenisinden daha kuvvetli, daha diri duruyor.

Dilimizde zengin olanaklar görüyorum; ama onu pek az işlemişiz. Avda ve savaşta kullandığımız kaba dille neler yapılmaz; dilden bol bol sözcük alabiliriz. Konuşma dilinin deyimleri otlar gibi yer değiştirdikçe daha gürbüz, daha bereketli oluyor.

Montaigne, *Denemeler*

4. Yukarıdaki *Dil Üstüne* isimli denemenin konusunu, ana fikrini ve yazılış amacını yazınız.

Konusu	
Ana fikri	
Yazılış amacı	

5. a) *Dil Üstüne* isimli denemede kullanılan anlatım biçimini yazınız.

b) Aşağıdaki kutucuklarda yer alan düşünceyi geliştirme yollarına okuduğunuz *Dil Üstüne* isimli metinden birer örnek cümle yazınız.

Benzetme	Karşılaştırma

6. Aşağıda düzyazı türlerine ait bazı özellikler verilmiştir. Bu özelliklerden *Dil Üstüne* isimli denemede bulunanları işaretleyiniz.

Özellikler	
İşlenen konu, insan yaşamıyla doğrudan ilişkilidir.	
Sunulan içerik için kanıt gösterme gerekliliği bulunmaz.	
Metin, bilimsel terimlerle zenginleştirilir.	
Metinde nesnel ifadeler kullanılır.	
Duygular ve düşünceler, kesin bir sonuca varmadan aktarılır.	

7. Görseldeki bayrak, karlı dağlar, dağların ardından beliren güneş, özgürce uçan kuşlar, elinde bayrakla ufka bakan askerler ve cenneti andıran çiçeklerin sembolize ettiği değerleri düşünerek en az dört dizecik bir şiir yazınız.

Değerlendirmede aşağıdaki kriterler dikkate alınacaktır:

- Dizeler arasında anlam ilişkisi kurma
- İmgelerden yararlanma
- Ahenkli söyleyişe önem verme

ÖĞRENME ÇIKTISI	SORU NO
OKUMA	
TDE2.1. “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde okumayı yönetebilme	1-5-6
TDE2.2. “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	1-2-3-4-5-6
YAZMA	
TDE4.3. Kural Uygulayabilme	7

PUANLAMA TABLOSU												
1			2			3	4	5		6	7	TOPLAM
1.a	1.b	1.c	2.a	2.b	2.c			5.a	5.b			
8	5	8	4	4	6	10	15	5	10	15	10	100

ÇÖZÜMLER

1.

a) Okuduğunuz şiirde geçen “batmak, ıssız, katmak ve tatmak” kelimelerinin sözlük anlamlarından bazıları verilmiştir. Dizelerin bağlamından hareketle bu kelimelerin şiirde hangi anlamda kullanıldığını belirleyip aşağıdaki tabloda sözlük anlamlarının karşısında yer alan kutucuklara “X” ile işaretleyiniz.

Kelime	Sözlük Anlamı	Şiirde Geçtiği Dize
Batmak	1. Bir sıvının üstüneyken içine gömülmek.	Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
	2. İflas etmek.	
	3. Hoşa gitmeyen bir duruma uğramak.	
	4. Yıkılmak, egemenliği sona ermek.	
Issız	1. Kimse bulunmayan veya az kimse bulunan; yaban, kûhi, تنها.	Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda
	2. Yalnız, kimsesi olmayan.	
Katmak	1. Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek; vermek, zammetmek.	Mübarek kanını kattığı yerdir.
	2. Bir araya getirmek.	
	3. Birlikte göndermek.	
Tatmak	1. Dil yardımıyla bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak.	Hürriyet zevkini tattığı yerdir.
	2. Bir şeyden az miktarda yemek veya içmek.	
	3. Bir şeyi duymak, hissetmek.	

b) *Bir Yolcuya* adlı şiire hâkim olan duyguyu yazınız.

Vatan Sevgisi, Vatanseverlik

c) *Bir Yolcuya* adlı şiirin aşağıda verilen dizesinde bulunan edebî sanatın adını ve edebî sanatın dizeye kattığı anlamı yazınız.

Dize	Edebî Sanatın Adı	Edebî Sanatın Dizeye Kattığı Anlam
“Can veren Mehmed’in yattığı yerdir.”	Mecazımürsel (Ad aktarması)	Mehmed ifadesi, benzetme amacı güdülmeyen şehit olan tüm askerler için kullanılmış, "yattığı yer" ifadesinde de "mezar" kastedilmiştir. (Bu iki cevaptan birinin yazılması doğru kabul edilecektir.)

2. Aşağıda güzel sanat dallarından bazıları numaralanarak verilmiştir. Bu sanat dallarının başındaki numaraları kullanarak ilgili soruları yanıtlayınız.

1. Edebiyat	2. Tiyatro	3. Mimari	4. Resim
5. Müzik	6. Sinema	7. Ebru	8. Hat

a) Hangisi/hangileri ritmik/dramatik sanatlar içinde yer alır?

2 - 6

b) Hangisi/hangileri fonetik/işitsel sanatlar içinde yer alır?

1 - 5

c) Edebiyatın güzel sanat dallarından mimari ile ilişkisini kısa bir örnekle açıklayınız.

Yahya Kemal, şiirlerinde İstanbul'u büyük bir estetik incelikle tasvir eder ve bu tasvirler, âdeta bir ressamın İstanbul'u tuvale aktarışı gibidir. Örneğin şair, *Süleymaniye'de Bayram Sabahı* şiirinde, İstanbul'un tarihi ve kültürel dokusunu büyük bir sanat eseri gibi betimler. Bu betimlemeler, bir mimarın Süleymaniye Camii'ni tasarlarken duyduğu estetik kaygıyı ve güzellik anlayışını anımsatır. Bu şiir, hem mimari hem de edebî sanatların ortak bir estetik algı etrafında nasıl birleştiğinin güzel bir örneğidir.

3. Aşağıdaki tabloda boş bırakılan yerleri doldurunuz.

Sanat	Güzel Sanatların Hangi Sınıfına Ait Olduğu	Kullanılan Malzeme veya Sunuluş Biçimi
Edebiyat	Fonetik/işitsel	Dil
Heykel	Görsel	Mermer, kil, bronz
Tiyatro	Ritmik	Sahne, dekor, kostüm, dil, hareket
Müzik	Fonetik	Enstrüman, ses
Resim	Görsel	Boya

DİL ÜSTÜNE

Düşünce ve sanat adamları sözleri ve yazılarıyla dile değer kazandırırılar. Bu işi, dile yenilikler getirmekten çok onu bükme, olanaklarını çoğaltmak, gücünü artırmak yoluyla yaparlar. Yeni sözcükler getirmezler. Onları zenginleştirirler, anlamlarını ve kullanımlarını, sağlamlaştırır, derinleştirirler onlara alışılmamış bir çeşni verirler ama bunu da dört bir yanı düşünerek ustalikle yaparlar. Zamanımızın yazarlarına bakınca herkesin harcı olmadığı anlaşılıyor bu işin. Herkes gibi konuşmayı küçümseyerek cüretli işlere girişiyorlar. Ama hünersizlik ve zevksizlik yüzünden yaya kalıyorlar. Ortaya bir sürü zoraki tuhafıklar; soğuk, anlamsız yapımcıklar çıkarıyorlar, bunlar anlatılmak istenen şeyi yükseltecek yerde alçaltıyor. Yenilik oldu mu bayılıyorlar. İşe yarayıp yaramadığı umurlarında değil. Yeni bir sözcük kullanmak isteğiyle eskisini atıyorlar, çoğu kez de attıkları sözcük yenisinden daha kuvvetli, daha diri duruyor.

Dilimizde zengin olanaklar görüyorum; ama onu pek az işlemişiz. Avda ve savaşta kullandığımız kaba dille neler yapılmaz; dilden bol bol sözcük alabiliriz. Konuşma dilinin deyimleri otlar gibi yer değiştirdikçe daha gürbüz, daha bereketli oluyor.

Montaigne, *Denemeler*

4. Yukarıdaki *Dil Üstüne* isimli denemenin konusunu, ana fikrini ve yazılış amacını yazınız.

Konusu	Dilin zenginleştirilmesi ve doğru kullanımının önemi, çağdaş yazarların dil üzerindeki etkileri
Ana fikri	Dili zenginleştirmenin yolu yeni kelimeler yaratmaktan ziyade mevcut dilin olanaklarını ustalikle ve derin anlamlar yükleyerek kullanmaktır.
Yazılış amacı	Dile değer katmanın yolunun dilin zenginliklerini bilinçli kullanmaktan geçtiğini vurgulamak

5. a) *Dil Üstüne* isimli denemede kullanılan anlatım biçimini yazınız.

Tartışmacı anlatım

b) Aşağıdaki kutucuklarda yer alan düşünceyi geliştirme yollarına okuduğunuz *Dil Üstüne* isimli metinden birer örnek cümle yazınız.

Benzetme	Karşılaştırma
"Konuşma dilinin deyimleri otlar gibi yer değiştirdikçe daha gürbüz, daha bereketli oluyor."	<ul style="list-style-type: none"> "Yeni bir sözcük kullanmak isteğiyle eskisini atıyorlar, çoğu kez de attıkları sözcük yenisinden daha kuvvetli, daha diri duruyor." "Zamanımızın yazarlarına bakınca herkesin harcı olmadığı anlaşılıyor bu işin." (Bu iki cümleden biri doğru kabul edilecektir.)

6. Aşağıda düzyazı türlerine ait bazı özellikler verilmiştir. Bu özelliklerden *Dil Üstüne* isimli denemede bulunanları işaretleyiniz.

Özellikler	
İşlenen konu, insan yaşamıyla doğrudan ilişkilidir.	✓
Sunulan içerik için kanıt gösterme gerekliliği bulunmaz.	✓
Metin, bilimsel terimlerle zenginleştirilir.	
Metinde nesnel ifadeler kullanılır.	
Duygular ve düşünceler, kesin bir sonuca varmadan aktarılır.	✓

7. **TAM DOĞRU CEVAP:** İçeriğinde bayrak, karlı dağlar, dağların ardından beliren güneş, özgürce uçan kuşlar, elinde bayrakla ufka bakan askerler ve cenneti andıran çiçeklerin veya bunların sembolize edildiği değerlerin (vatan sevgisi, bayrak sevgisi, özgürlük, şehitlik vb.) anıldığı en az dört dizeden oluşan bir şiir yazması tam doğru cevaptır. Şiirinde bu değerlerden birinden bahsetmesi ve değerlendirme yönergesindeki kurallara uyması doğru cevap kabul edilecektir. (Öğrencinin verilen değerleri işe koşması 4 puan ve değerlendirme kriterlerinin her biri 2 puan olarak değerlendirilecektir.)

ÖRNEK DOĞRU CEVAP:

Yurdumun en ücra köşesinde verdiğin umutla güneş doğarken

Özgürlüğün kanatlarında geleceğe uzanan kalpler, hep aynı atarken

Dalgalan göklerde, şehitlerin kanıyla yoğrulan şanlı bayrağım

Sen var oldukça ben, ben var oldukça da sen var olacaksın.

YANLIŞ CEVAP:

İlgisiz cevaplar.

Eksik cevaplar (en az dört dizeden az yazılmış şiir) ve değerlendirme yönergesinden birine uymaması yanlış cevaptır.